

Stockholms
universitet

Sociologiska institutionen
VT 2017

Kursplan för kursen "Samhälle och befolkningsfrågor", 6 hp, GN
(Society and population, FC, 6 ECTS)

Utbildningsnivå

Kursen ges på grundnivå.

Poäng

Kursen omfattar 6 hp.

Kurskod

(bestäms centralt)

Giltig fr.o.m

Vårterminen 2009

Ansvarig lärare

Kursansvarig är: Livia Sz. Oláh

Undervisningen delas mellan Livia Sz. Oláh och Jani Turunen.

Kursens upplägg

Kursens studietakt är 6 poäng på fyra veckor. Deltagarna träffas två-tre gånger per vecka.

Kursens innehåll

Kursen syftar till att öka kunskaperna om sambandet mellan samhällsförändring och befolkningsutveckling. Befolkningsfrågor i de rika och de fattiga delarna av världen diskuteras, både historiskt och i nutid. Med hjälp av empiriska data och relevanta sociologiska, demografiska och ekonomiska teorier behandlar vi frågor såsom: Vad leder till lågt barnafödande och minskande befolkning i de rika länderna och överbefolkningsproblem i världen i stort? Beror befolkningsökningen under senare tid på att vi lever allt längre eller på ökat barnafödande? Vad finns det för samband mellan jämställdhet, familjepolitik och barnafödande? Vad har en åldrande befolkning för konsekvenser i ett längre tidsperspektiv? Kan ökad migration lösa problem med för få i arbetskraften? Vilka är det som väljer att flytta inom landet eller till andra länder? Finns det skillnader i dödlighet mellan män och kvinnor, samt mellan olika sociala grupper? Vad är orsakerna?

Förväntade studieresultat

Efter att ha genomgått kursen förväntas studenten kunna:

- * Redogöra för utvecklingen i barnafödande, dödlighet samt inrikes- och utrikes flyttningar i Sverige och övriga Europa samt relatera till samhällsförändringar under modern tid
- * Resonera kring orsaker och konsekvenser av senaste decenniernas förändringar i familjemönstret, livslängd och migration med hjälp av relevanta sociologiska, ekonomiska och/eller demografiska teorier
- * Diskutera och förklara hur och varför befolkningsstrukturen i europeiska länder och i utvecklingsländerna förändrats över tid, baserat på relevant empirisk information
- * Känna till datakällor som används i befolkningsstudier samt beräkna, förklara och skilja mellan grundläggande demografiska mått om fruktsamhet, dödlighet och migration
- * Sammanfatta, samt reflektera över resultat från forskningsrapporter om befolkningsutvecklingen eller dess olika aspekter i ett visst land, region eller världsdel.

Undervisning

Undervisningen ges i form av föreläsningar med utrymme för studenternas aktiva deltagande.

Kunskapskontroll och examination

a. Kursen examineras genom fyra stycken inlämningsuppgifter, vilka bygger på individuellt arbete. Obligatorisk närvaro vid sista undervisningstillfälle; särskild skriftlig inlämning vid frånvaro.

b. Betygsättningen sker enligt en sjugradig målrelaterad betygsskala, både vad gäller de enskilda inlämningsuppgifterna och delkursbetyget. Om en inlämningsuppgift betygsätts med Fx (F) ska ny uppgift inlämnas. Utebliven inlämningsuppgift betygsätts med Fx.

I delkursbetyget vägs betygen för alla inlämningsuppgifter samman, enligt följande:

A = Utmärkt – om det lägsta betyget på högst en uppgift är B

B = Mycket bra – om det lägsta betyget på högst en uppgift är C

C = Bra - om det lägsta betyget på högst en uppgift är D

D = Tillfredsställande – om det lägsta betyget på högst en uppgift är E

E = Tillräckligt – om minst två uppgifter betygsatts med E, och ingen uppgift får lägre betyg än E

Fx = Otillräckligt - om en eller fler uppgifter betygsatts med Fx och ingen med F

F = Helt otillräckligt - om en eller fler uppgifter betygsatts med F.

De enskilda inlämningsuppgifternas betygssättning sker enligt följande:

A = Utmärkt. För att erhålla detta betyg krävs en välstrukturerad kunskapsredovisning som visar prov på mycket god analytisk förmåga och hög grad av självständighet.

Studenten ska förhålla sig reflekterande och kritisk till demografiska texter och data (både inom och utanför kurslitteraturen), samt använda sig av relevanta empiriska och teoretiska argument i sin reflektion kring frågor om befolkningsstruktur, fruktsamhet, dödlighet eller migration. Alla dimensioner specificerade i förväntade studieresultat, som är relevanta till uppgiften, ska vara uppfyllda utan några brister.

B = Mycket bra. För att erhålla detta betyg krävs god förmåga att strukturera kunskapen samt att självständigt väl formulera denna. Studenten ska redogöra för huvudlinjer och perspektiv samt eventuell motstridiga argument i kurslitteraturen och använda dessa i sin argumentation tillsammans med lämpliga empiriska data. Alla dimensioner specificerade i förväntade studieresultat, som är relevanta till uppgiften, ska vara uppfyllda med mindre brister för högst en dimension.

C = Bra . För att erhålla detta betyg krävs ett bra arbete som visar på en fördjupad förståelse av demografiska perspektiv. Studenten ska problemfritt relatera teori och empiri samt göra egna bedömningar av data och litteratur om befolkningsstruktur, fruktsamhet, dödlighet eller migration. Alla dimensioner specificerade i förväntade studieresultat, som är relevanta till uppgiften, ska vara uppfyllda med mindre brister för högst två dimensioner.

D = Tillfredsställande. För att erhålla detta betyg krävs självständig, strukturerad kunskapsredovisning, där teori och empiri relateras till varann. Alla dimensioner specificerade i förväntade studieresultat, som är relevanta till uppgiften, ska vara uppfyllda med vissa brister för högst tre dimensioner.

E = Tillräckligt. För att erhålla detta betyg krävs generell förståelse av kurslitteraturen och grundläggande demografiska kunskaper om befolkningsstruktur, fruktsamhet, dödlighet eller migration. Alla dimensioner specificerade i förväntade studieresultat, som är relevanta till uppgiften, ska vara uppfyllda med vissa brister för samtliga dimensioner.

F_x = Otillräckligt. För att erhålla detta betyg krävs någorlunda förståelse av litteraturen med sporadiska luckor i den grundläggande demografiska kunskapen. Större brister för högst tre dimensioner, specificerade i förväntade studieresultat.

F = Helt otillräckligt. Stora brister för flertalet dimensioner, specificerade i förväntade studieresultat.

c. Studerande som fått betyget F_x eller F har rätt att genomgå ytterligare examination så länge kursen ges för att uppnå lägst betyget E. Studerande som fått lägst betyget E får inte genomgå förnyad examination för högre betyg. Studerande som fått betyget F_x eller F två gånger av en examinator har rätt att begära att en annan examinator utses för att bestämma betyg. Framställan härom ska göras till studierektor. Studerande kan begära att examination enligt denna kursplan genomförs upp till tre terminer efter det att den upphört att gälla. Framställan härom ska göras till studierektor.

Litteratur

1) *Kursbok* – ska lånas på Universitetsbiblioteket, alternativt från Demografigruppen på institutionen.

Weeks, John R. (2011) *Population. An Introduction to Concepts and Issues*. Eleventh Edition. Belmont: Thomson Wadsworth. [eller: Ninth edition, 2005, eller Tenth edition, 2008]

2) Artiklar och rapporter (OBS! Via universitetsbiblioteket, och logga in med ditt SU-konto):

Ahlbom, A.; Drefahl, S. & H. Lundström (2010): "Den åldrande befolkningen".

Läkartidningen, Volym 107, nr. 48, s. 3048-3051. Kan laddas ner från:

<http://larkiv.lakartidningen.se/2010/temp/pda38927.pdf>

Fischer, P. A & G Malmberg (2001). Settled people don't move: On life course and

(im-)mobility in Sweden. *International Journal on Population Geography* 7, s. 357-371.

Kan laddas ner (via SUB): <http://su.se/biblioteket/>, i boxen vid 'sök böcker, etc.' klicka på

'Artiklar' och skriv in titeln (Settled people don't move). I listan välj alternativet med referensen och författarnamn ovan. Klicka där på ikonen 'Find it@SUB'. I fönstret som kommer upp välj 'Google scholar', klicka på det. I nästa fönstret klicka på artiklen titel, och i nästa fönstret klicka på "PDF" och skriv ut artikeln.

Lesthaeghe, R. & J. Surkyn (2004): "When History moves on: The Foundations and Diffusion of a Second Demographic Transition. Conference draft"

Kan laddas ner från <http://sdt.psc.isr.umich.edu/> gå längre ner på listan av Publications tills:

R. Lesthaeghe and J. Surkyn (2004). "When history moves on: the foundations and diffusion of a Second Demographic Transition." Seminar on Ideational Perspectives on International Family Change, Population Studies Center, Institute for Social Research (ISR), University of Michigan, Ann Arbor MI, June 2004." Klicka på den, rapporten öppnas i ett nytt fönster.

Lutz, W. & V. Skirbekk (2005): "Policies addressing the tempo effect in low-fertility countries." *Population and Development Review*, 31 (4): 699-720. (s. **699-710; 715-717**)

Kan laddas ner (via SUB): <http://su.se/biblioteket/>, i boxen vid 'sök böcker, etc.' klicka på 'Artiklar' och skriv in artiklens titel 'Policies addressing the tempo effect in low-fertility countries'. I listan som kommer upp välj alternativet där information om referensen och författarnamn stämmer överens med detaljerna ovan. Klicka där på ikonen 'Findit@SUB'. I fönstret som kommer upp välj där det står: "...JSTOR...". I nästa fönstret som visar artikelns första sida klicka vid sidan på "Download PDF" (om ett nytt fönster öppnas, "accept conditions") och skriv ut de relevanta sidorna.

McDonald, P. (2002): "Sustaining fertility through public policy: The range of options", *Population (English Edition)*, 57 (3): 417-446. (s. **422-429**)

Kan laddas ner (via SUB): <http://su.se/biblioteket/>, i boxen vid 'sök böcker, etc.' klicka på 'Artiklar' och skriv in artiklens titel 'Sustaining fertility through public policy'. Välj sedan alternativet där titel och författarnamn stämmer överens med detaljerna ovan. Klicka där på ikonen 'Find it@SUB'. I fönstret som kommer upp välj där det står: "...JSTOR...". I nästa fönstret som visar artikelns första sida klicka vid sidan på "Download PDF" (om ett nytt fönster öppnas, "accept conditions") och skriv ut de relevanta sidorna.

Oláh, L. Sz. and E. M. Bernhardt (2008): "Sweden: Combining childbearing and gender equality." *Demographic Research, Special Collection 7: Childbearing Trends and Policies in Europe*, Vol. 19, article 28, pp. 1105-1144. <http://www.demographic-research.org/volumes/vol19/28/>

SCB (1999). *Från folkbrist till en åldrande befolkning*. Stockholm: Statistiska Centralbyrån. (s. **7-20; 45-101**)

Kan laddas ner från Google: <http://www.google.com/>, skriv in rapporttiteln, välj den första länken där det står "PDF", klicka på den. Rapporten öppnas i ett nytt fönster; ladde ner/skriv ut relevanta sidor.

SCB (2004): *Efterkrigstidens invandring och utvandring. Demografiska rapporter 2004:5*
Stockholm: Statistiska Centralbyrån. (s. 6-31)

Kan laddas ner från Google: <http://www.google.com/>, skriv in rapporttiteln, välj den första länken där det står "PDF", klicka på den. Rapporten öppnas i ett nytt fönster; ladda ner/skriv ut relevanta sidor.

SCB (2005): *Familjens betydelse för rörligheten på arbetsmarknaden. Demografiska rapporter 2005:3*
Stockholm: Statistiska Centralbyrån. (s. 7-32; 41- 43)

Kan laddas ner från Google: <http://www.google.com/>, skriv in rapporttiteln, välj den första länken där det står "PDF", klicka på den. Rapporten öppnas i ett nytt fönster; ladda ner/skriv ut relevanta sidor.

SCB (2010): *Födda i Sverige – ändå olika? Demografiska rapporter 2010:2*
Stockholm: Statistiska Centralbyrån. (s. 95-113).

Kan laddas ner från Google: <http://www.google.com/>, skriv in rapporttiteln, välj den första länken där det står "PDF", klicka på den. Rapporten öppnas i ett nytt fönster; ladda ner/skriv ut relevanta sidor.

SCB (2011): *Olika generationers barnafödande. Demografiska rapporter 2011:3*
Stockholm: Statistiska Centralbyrån. (s. 9-51).

Kan laddas ner från Google: <http://www.google.com/>, skriv in rapporttiteln, välj den första länken där det står "PDF", klicka på den. Rapporten öppnas i ett nytt fönster; ladda ner/skriv ut relevanta sidor.

Socialstyrelsen (2009): *Folkhälsorapport 2009. kap.1. Folkhälsan i översikt, (s. 17-40)*

Kan laddas ner från Google: <http://www.google.com/>, skriv in rapporttiteln. I fönstret som kommer upp klicka på "Folkhälsorapport 2009 - Socialstyrelsen" (där det inte står "PDF"). Du ska hamna på Socialstyrelsens hemsida. I fönstret som öppnas, någonstans i mitten står "Ladda ner – och en pdf ikon" Klicka på texten "ladda ner" då öppnas hela rapporten. Skriv ut första kapitlet, dvs s. 17-40.

Thévenon, O. (2011): "Family policies in OECD countries: A comparative analysis."
Population and Development Review, 37 (1): 57-87. (s. 57-77)

Kan laddas ner från Google: <http://www.google.com/>, skriv in titeln, välj den första länken där det står "PDF", klicka på den. Filen öppnas i ett nytt fönster; ladda ner/skriv ut relevanta sidor.

Rekommenderad läsning:

Massey, D. S., J. Arango, G. Hugo, A. Kouaougi, A. Pellegrino, & J. E. Taylor (1993). Theories of International Migration: A Review and Appraisal. *Population and Development Review*, 19(3), pp.431-466.

Kan laddas ner från Google: <http://www.google.com/>, skriv in titeln, välj den första länken där det står "PDF", klicka på den. Filen öppnas i ett nytt fönster; ladda ner/skriv ut relevanta sidor.

BILAGA

Schema för kursen "Samhälle och befolkningsfrågor", 6 hp, VT2017

<i>Dag</i>	<i>Datum</i>	<i>Tid</i>	<i>Lokal</i>	<i>Föreläsningstema</i>	<i>Lärare</i>
Måndag	3 april	13-15	D 207	Introduktion; demografiska data	Turunen
Onsdag	5 april	10-13	F 355	Migration Inlämn.uppgift 1	Turunen
<i>Måndag</i>	<i>10 april</i>	<i>22.00</i>	<i>Deadline för inlämningsuppgift 1</i>		<i>Oláh</i>
Tisdag	11 april	11-13	F 247	Befolkningsstruktur Inlämn.uppgift 2	Oláh
<i>Onsdag</i>	<i>19 april</i>	<i>22.00</i>	<i>Deadline för inlämningsuppgift 2</i>		<i>Oláh</i>
Torsdag	20 april	12-15	F 239	Dödlighet Inlämn.uppgift 3	Turunen
<i>Tisdag</i>	<i>25 april</i>	<i>22.00</i>	<i>Deadline för inlämningsuppgift 3</i>		<i>Oláh</i>
Onsdag	26 april	10-13	D 263	Fruktsamhetsmått; Relevanta teorier	Oláh
Torsdag	27 april	10-12	F 239	Fruktsamhetsutveckling i Sverige och Europa Inlämn.uppgift 4	Oláh
Torsdag	4 maj	11-13	D 263	Världens bef. utveckling; Internationell bef.politik (<i>Obligatorisk närvaro</i>)	<i>Oláh</i>
<i>Torsdag</i>	<i>4 maj</i>	<i>22.00</i>	<i>Deadline för inlämningsuppgift 4</i>		<i>Oláh</i>

Inlämningsuppgifter lämnas in via Assignments, MONDO (PDF, Word document eller Rich Text Format) och utskriften lämnas nästa vardag i brevlådan vid B 852 (eller på plan 9, brevlåda "Livia Olah" postrummet).

Litteraturens fördelning

3 april

Introduktion; demografiska data

- Weeks, J.R. (2011): *Population. An Introduction* (s. 2-14; 32-48; 68-98; 110-114; 120-127; 130-138) (**76 sidor**) [Weeks (2005): s. 4-15; 34-50; 69-98; 110-114; 116; 123-129; 132-140] [Weeks (2008): s. 2-14; 32-48; 67-96; 109-114; 123-131; 134-139]
- SCB (1999): *Från folkbrist till en åldrande befolkning*. (s. 13-20) (**7 sidor**)

5 april

Migration - *Inlämningsuppgift*

- Weeks, J.R. (2011): *Population. An Introduction* (s. 261-290; 297-306) (**37 sidor**) [Weeks (2005): s. 273-301; 307-314] [Weeks (2008): s. 263-291; 295-303]
 - SCB (2004): *Efterkrigstidens invandring och utvandring* (s. 6-31) (**25 sidor**)
 - SCB (2005): *Familjens betydelse för rörligheten på arbetsmarknaden* (s. 7-32; 41- 43) (**ca 25 sidor**)
 - Fischer & Malmberg (2001) (**15 sidor**)
 - SCB (1999): *Från folkbrist till en åldrande befolkning*. (s. 81-101) (**18 sidor**)
- Rekommenderad läsning för fördjupning i teorier om internationell migration:**
- Massey m.fl. (1993) (**35 sidor**)

11 april

Befolkningsstruktur - *Inlämningsuppgift*

- Weeks, J.R. (2011): *Population. An Introduction* (s. s. 309-351) (**40 sidor**) [Weeks (2005): s. 320-362] [Weeks (2008): s. 307-339; 345-350]
- SCB (1999): *Från folkbrist till en åldrande befolkning*. (s. 7-13) (**6 sidor**)

20 april

Dödlighet - *Inlämningsuppgift*

- Weeks, J.R. (2011): *Population. An Introduction* (s. 146-195) (**49 sidor**) [Weeks (2005): s. 150-198] [Weeks (2008): s. 147-195]
- SCB (1999): *Från folkbrist till en åldrande befolkning*. (s. 45-62) (**6 sidor**)
- Socialstyrelsen (2009): *Folkhälsorapport 2009*, kap. 1. (s. 17-40) (**23 sidor**)
- Ahlbom, mm. (2010) (**4 sidor**)

26 april Fruksamhetsmått; relevanta teorier; den andra demografiska transitionen

- Weeks, J.R. (2011): *Population. An Introduction* (s. 198-244) (**46 sidor**) [Weeks (2005): s. 202-254] [Weeks (2008): s. 199-245]
- Lesthaeghe & Surkyn (2004) (**35 sidor**)
- McDonald, P. (2002) (**10 sidor**)
- SCB (2011): *Olika generationers barnafödande* (s. 9-51) (**40 sidor**)
- SCB (2010): *Födda i Sverige – ändå olika?* (s. 95-113) (**ca. 18 sidor**)

27 april Fruksamhetsutvecklingen i Sverige och Europa - *Inlämningsuppgift*

- Weeks, J.R. (2011): *Population. An Introduction* (s. 401-425; 432-439) (**33 sidor**) [Weeks (2005): s. 410-438; 442-449] [Weeks (2008): s. 400-427; 430-436]
- SCB (1999): *Från folkbrist till en åldrande befolkning*. (s. 63-81) (**18 sidor**)
- Oláh, L. Sz. & E. M. Bernhardt (2008) (**ca. 30 sidor**)
- Lutz, W. & V. Skirbekk (2005) (**14 sidor**)
- Thévenon (2011) (**ca. 20 sidor**)

4 maj Världens befolkningsutveckling; internationell befolkningspolitik

- Weeks, J.R. (2011) *Population. An Introduction* (s. 441-490; 493-527) (**90 sidor**) [Weeks (2005): s. 493-538; 541-589] [Weeks (2008): s. 440-483; 488-535]